

نزد بام آسمان

www.ketab.ir

نویسنده:

محمد رضا دوستی دیلمی

سرشناسه	: دوستی ديلمى، محمد رضا/ ۱۳۵۳
عنوان و نام پديدآور	: نردبام آسمان / محمدرضا دوستى ديلمى
مشخصات نشر	: گرگان: انتشارات نوروزى، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهرى	: ۱۷۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۴-۳۸۰-۲
وضعيت فهرست نويى	: فيا
موضوع	: نماز
رده بندى کنگره	: BP۱۸۶/د۸۳ن۴ ۱۳۹۴
رده بندى ديوبى	: ۲۹۷/۳۵۳
شماره کتابستاشى ملي	: ۳۹۵۱۵۳۲

نردبام آسمان

نويسنده: محمدرضا دوستى ديلمى

طراحى و صفحه آرايى: صديقه قليان

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۴

قطع: وزيرى

شمارگان: ۱۵۰۰

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۴-۳۸۰-۲ ISBN:

نشر: نوروزى-۰۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

چاپ: اميد شمال ۰۸۰-۳۲۲۳۰۰۸۰

قيمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشانی: گلستان، گرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا(ع)، ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

دورنگار: ۰۱۷-۳۲۲۲۰۰۴۷ آدرس الکترونیکی: Entesharate.noruzi@gmail

سایت انتشارات: www.Entesharate-noruzi.com

۱	مقدمه
۳	سخن آغازین
۹	فصل یکم: در حقیقت نماز
۱۰	واژه شناسی نماز (صلاه)
۱۱	واژه شناسی صلاه
۱۲	معنی و مفهوم صلوه
۱۲	جایگاه نماز در ادیان
۱۲	سیمای نماز در آیین زردشتی و صابئی
۱۴	نماز در آیین صابئی
۱۶	نماز در آیین یهودیت
۱۸	نماز در آیین مسیحیت
۱۸	نماز در ادیان غیر وحیانی
۱۹	نماز در ادیان ابراهیمی
۲۰	فلسفه خواندن نماز
۲۰	نماز و بازدارندگی
۲۳	خواندن نماز از دیدگاه روانشناختی
۲۴	نماز و بهداشت روانی
۲۴	شادابی جسم و روان
۲۵	معنا دادن به زندگی
۲۶	کاهش فشار روانی
۲۷	فصل دوم: صورتهای باطنی و غیبی نماز
۳۰	(عبودیت)
۳۰	(علم)

۳۱	(خشوع).....
۳۱	(طمانینه).....
۳۲	(محافظت از تصرفات شیطانی).....
۳۳	(نشاط و ابتهاج).....
۳۴	(تفهیم).....
۳۵	حضور قلب از دیدگاه امام خمینی (ره).....
۳۷	حضور قلب در نماز از دیدگاه شهید ثانی.....
۳۹	عوامل عدم حضور قلب و درمان آن.....
۳۹	۱-هرزگی و فراربودن قوه خیال.....
۴۰	۲-دنیا طلبی.....
۴۰	۳-محیط نامناسب.....
۴۰	۴-تند خوانی و شتاب در قرائت.....
۴۰	۵-ارتکاب گناه.....
۴۰	۶-سوء خلق.....
۴۱	۷-ریا و خود نمایی.....
۴۱	۸-عادت.....
۴۱	عوامل ایجاد حضور قلب (راهکارهای کوتاه مدت).....
۴۷	فصل سوم : در ارکان و اسرار نماز.....
۴۸	(مقدمات نماز).....
۴۸	طهارت.....
۴۹	(در بیان بعضی از اسرار طهارت).....
۵۰	(در عبرت گرفتن هنگام رویت آب و استعمال آن).....
۵۳	فلسفه وضو گرفتن برای نماز.....
۵۳	(شمه ای از اسرار وضو).....
۵۵	(وضو گرفتن علی (ع)).....

- ۵۷ (در مواظبت وقت نماز)
- ۶۰ (در سر استقبال قبله)
- ۶۱ اسرار استقبال قبله از دیدگاه امام خمینی (ره)
- ۶۳ (در بعض آداب و اسرار اذان و اقامه)
- ۶۵ حکمت های اذان و اقامه از دیدگاه امام رضا (ع)
- ۶۶ در اقامه نماز
- ۶۸ (در منزلت سوره حمد)
- ۶۸ چرا باید در نماز حتما سوره حمد خوانده شود ؟
- ۷۲ (در سر آداب سجود و رکوع)
- ۷۵ (در آداب قلبیه قنوت)
- ۷۵ (در آداب تشهد)
- ۷۶ (در آداب سلام)
- ۷۸ وظیفه نماز گزار در حین و پس از نماز
- ۸۱ (در تعقیب)
- ۸۲ کيفر تارکین نماز
- ۸۵ فصل چهارم: (بهترین نمازها و برترین نمازگزاران)
- ۸۶ (نماز شب)
- ۸۷ (سحر خیزی و نماز شب)
- ۹۰ حکایت (تذکر پدر)
- ۹۰ آرزوهای مادر
- ۹۱ (حالات بزرگان در نماز)
- ۹۳ (شرحی از حالات ویژه علما در هنگام نماز)
- ۹۵ (نماز از دیدگاه دانشمندان و متفکران)
- ۹۷ (نظر مرحوم علامه طباطبائی)
- ۱۰۲ (سیره عملی امام (ره) - حکایت هایی از امام درباره نماز)

۱۰۲.....	امام الگو برای همه
۱۰۵.....	(اخلاص در نماز)
۱۰۶.....	بوعلی سینا و نماز
۱۰۷.....	نماز اولیای خدا از دیدگاه شیخ رجبعلی خیاط (نکو گویان)
۱۰۷.....	ویژگی های نماز اولیاء
۱۱۰.....	در حالات میرزا جواد آقا ملکی تبریزی (ره)
۱۱۲.....	چهل حدیث درباره نماز از پیامبر (ص)
۱۱۹.....	فصل پنجم: رفتارشناسی نماز
۱۲۰.....	نماز و خانواده
۱۲۰.....	ناتوی فرهنگی و راه مقابله با آن؟
۱۲۱.....	نماز و نوجوان
۱۲۲.....	دوران تکلیف
۱۲۵.....	خانه دوست
۱۲۵.....	مسجد
۱۲۵.....	مسجد از منظر معماری اسلامی
۱۲۵.....	نقش مسجد در تربیت اجتماعی
۱۲۸.....	نقش مسجد و مدرسه در بازسازی شخصیت جوانان
۱۳۰.....	مسجد در کلام امام خمینی (ره) و نگاه مقام معظم رهبری
۱۳۰.....	ویژگی های امام جماعت
۱۳۲.....	آثار نمازگزاران در مساجد متعدد
۱۳۲.....	گریه قطعات زمین بر مرگ مومن
۱۳۳.....	حکایت
۱۳۵.....	همچنین در تفسیر عیاشی به نقل از امام حسن مجتبی
۱۳۵.....	محراب مسجد
۱۳۶.....	نقش نماز در درمان بیماریهای روان تنی

۱۳۸	 (سیرل بوت)
۱۴۰	 تاثیر ذکر (یاد خدا) و نماز در اصلاح افراد
۱۴۰	 توبه یک راهزن مشهور
۱۴۱	 جهانگیر خان قشقایی
۱۴۳	 فصل ششم: تجلی نماز در شعر و ادب پارسی
۱۴۴	 نماز طبیعت
۱۴۴	 متن احادیث تسبیح اشیاء
۱۴۴	 گریه ستون مسجد در فراق پیامبر (ص)
۱۴۵	 تسبیح لباس و وسایل نماز گزار
۱۴۶	 حکمت ها و حکایت های نماز در ادبیات پارسی
۱۴۷	 حکایتی از کلیات غبید زاکانی در اذان
۱۴۷	 جذبه حق
۱۴۸	 رمز تکبیر از دیدگاه سعدی
۱۵۱	 نماز گزار و سگ
۱۵۲	 حکایت ابو عبدالله جوالیقی
۱۵۳	 نماز در شعر پارسی سرایان
۱۵۳	 نماز در شعر سهراب
۱۵۴	 نماز در شعر شهریار
۱۵۶	 نماز در شعر حافظ شیرازی
۱۶۰	 نماز در شعر مولانا
۱۶۳	 نماز در دیدگاه مولوی
۱۶۳	 سیمای نماز در آینه ی شعر خواجه حافظ شیرازی
۱۷۱	 فهرست منابع و ماخذ:

اوصی علی علیه السلام: الله فی الصلاه، فانها عمود دینکم (نهج البلاغه نامه ۴۷)
 خدای را خدای را درباره نماز که ستون و پایه دین شماس.^۱

در عصر کنونی که ارتباطات با ابزار مادی مفهوم می‌یابد و آرزوی تحقق دهکده جهانی را در ذهنیت تمامی دکترینهای سیاسی و فرهنگی با رویکردی صرفاً مادی پوشش می‌دهد، تجلی جلوه‌ای دیگر از جلوه‌های ارتباطات با ریشه‌ای به درازنای تاریخ بشریت و اصالتی بی نظیر روز بروز درخشان تر شده و به علت فقر شدید معنویت مورد استقبال جهانیان قرار می‌گیرد که از آن بعنوان ((نخستین ثمره حکومت صالحان)) تعبیر می‌شود. مقبولیت جهانی این نوع ارتباط آنچنان است که از پوشالی بودن سایر ارتباطات با ابزار مادی خبر می‌دهد. در این نوع ارتباط ذره‌ای بی نهایت حقیر در برابر عظمتی غیر قابل تصور قرار گرفته و با آدابی خاص تمام وجود خود را خاضعانه در مقابل خالق عرضه می‌کند نماز که از آن به نور مومن یاد شده، وسیله ارتباطی محکم و متقن نمازگزار با خدای خویش است و هنوز هم در غوغای دهکده‌ی جهانی میدان دار ارتباطات معنوی و الهی به حساب می‌آید و روز بروز از حوزه انتشار وسیعی برخوردار می‌شود. و در جایی که نخست وزیر وقت انگلستان گلدستون در تاریخ ۱۸۸۷م در برابر نمایندگان کشور خود نطق مهیجی ایراد کرده و در آن یادآور شده بود که تا قرآن در میان مسلمانان تلاوت می‌شود و کعبه مورد احترام و مرکز تجمع اسلامی است و نام پیامبر در گلدسته‌ها روزی ۵ بار بخوبی یاد می‌شود ما در خطر هستیم و برای از بین بردن این موانع باید قرآن را بسوزانید و کعبه را ویران کنید و نام محمد (ص) را از گلدسته‌ها محو کنید.^۲ حالیه با توجه به سرمایه‌گذاری کلان ایالات متحده آمریکا با چهار صد و چهل و چهار میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در زمینه اطلاعات (IT) در رتبه نخست این فناوری قرار دارد، بنا براین از بستر لازم برای راه اندازی جنگ مجازی (سایبر) علیه هر کشوری که در مغایرت با سیاست‌ها و منافع آن باشد، برخوردار

^۱ - در وصیت امیر مومنان در آخرین روزهای عمر شریفشان به حسین

^۲ - تفسیر نمونه ج ۱ ص ۴۳۸

است. جنگ نرم که در پی از پای در آوردن اندیشه و تفکر جامعه هدف است تا حلقه‌های فکری و فرهنگی آن را سست کند و با بمباران خبری و تبلیغاتی در نظام سیاسی - اجتماعی حاکم تزلزل و بی ثباتی تزریق کند، پروژه (ناتوی فرهنگی) که در سالیان اخیر مقام معظم رهبری آن را مورد تاکید و توجه قرار دادند مشتمل بر خط تهاجمی دشمن و تلاش معاندان نظام برای ورود از عرصه های فرهنگی، رسانه ای است تا به سیاه نمایی علیه ایران بپردازند. وبا توجه به این که رویکرد اصلی ناتوی فرهنگی جنگ نرم و هدف اصلی آن فروپاشی علقه ها و پیوند های همگرایانه ملتی است که حدود سه دهه با تمام فشارها و کاستی ها، صبر و مدارا را پیشه کرده و راه پیشرفت و مقاومت در برابر زورگویی و انحصار طلبی دشمنان را برگزیده است، با توجه به این سیاستهای خصمانه و ضد دینی دول غربی و دشمنان و هم اکنون که کشور اسلامیمان در معرض شیخون و تهاجم فرهنگی دشمنان و بیگانه گان قرار گرفته بر یکایک مسلمانان فرض است که فریضه الهی را با رنگ و بوی معنوی آن به طور مستمر در جامعه تقویت کرده و خصوصا در بین نسل جوان و نوجوان جامعه رواج بخشند چرا که تنها نسخه نجات حقیقی بشر از قید و بند مفساد و مادیات و ظواهر دنیوی دستگیری و پیوستن به ابعاد معنوی دین مبین اسلام است و در این مقوله اولین گام تحقق یافتن این مهم بوسیله نماز والگو قرار دادن صالحان می باشد به امید روزی که ندای توحید بر فراز گلدسته های مساجد در سراسر گیتی عطر افشانی نماید و تمامی اقوام و نژادها و دولتها و ملتها در زیر لوای پرچم توحید به ندای الله اکبر صالحان لبیک گویند انشا الله، و در این مجال با استفاده از دو اثر گرانشنگ اسرار الصلوه شیخ عارف میرزا جواد آقا ملکس تبریزی و آداب الصلوه امام راحل بر آن شدیم تا قدمی بس کوچک در این دریای نورانی بر داریم به توفیق رب و من و کرمه

محمد رضا دوستی دیلمی

گرگان - ۶ مهر ماه ۱۳۹۴

سخن آغازین

از آنجایی که نماز بعنوان اولین عبادت در آیین و طریقت محمدی (ص) است و سبیل عبادت و بندگی در محضر حقتعالی و آهنگ آسمانی دعوت انسان به سرقله خوبی ها و بزرگترین آوای ملکوتی زمینیان برای فخر فروشی بر ملائک در محضر ربّ الارباب است به حقیقت هجی کردن خوبی های این اشرف کائنات در تفسیر آیات قرآن مبین و نفخت فیه من روحی خداوند کریم در پاسداشت حریم خلقت انسانیت بر آن شدیم تا خامه قلم به سوی این عظمت نامتناهی که به عنوان معراج مومن و ستون زیر بنای خیمه دین لقب یافته سر مشق بگیریم با توفیق از آستان بزرگان عرفان و خصوصا دو شخصیت والای معنوی در این عرصه با دو اثر گرانسنگ چراغ راهنمای راه ما باشند آری عارف نامدار میرزا جواد آقای ملکی تبریزی (ره) با کتاب ذی قیمت اسرار الصلوه و همچنین بزرگ شخصیت قرن معاصر امام خمینی (ره) با کتاب آداب الصلوه که به نوعی با پیوند علمی این دو شخصیت گره خورده تا بتوانیم اثری نو با رویکردی تازه پیروانیم. تاجه قبول افتد وجه در نظر آید. در فضیلت میرزا جواد آقا همین بس که امام خمینی (ره) در نماز جماعت مسجد بالاسر حضرت معصومه (س) و گاهی در مدرسه فیضیه که توسط میرزا جواد آقا اقامه می شد حاضر می شد و در درس اخلاق میرزا جواد آقا که برای خواص می گذاشتند شرکت می نمود مرحوم میرزا جواد آقا ملکی به تمام معنا اهل تهجد و از بگائون زمان خویش محسوب می شد. سه ماه رجب، شعبان و رمضان را بطور متوالی روزه می گرفت و در قنوت نمازهای نافله مکرراً این بیت را می خواند :

ما را از جام باده گلگون خراب کن زان پیشتر که عالم فانی شود خراب

او در کتاب اسرار الصلوه خود می نویسد: این روایات را پذیر و انکار نکن خدا را شاهد می گیرم که من از متجددین و شب زنده داران کسی را می شناسم که هنگام سحر صدای فرشته ای که او را بیدار می کند می شنود. فرشته با لفظ (آقا) به او خطاب می کند و آن شخص با این سخن بیدار می شود و به نماز شب می ایستد. تصور می شود که این شخص که با صدای فرشته برای اقامه نماز شب در سحر گاهان از خواب بر می خیزد خود میرزا جواد آقا است که برای پرهیز از توهّم خودستایی، این

حقیقت را به این عبارت بیان کرده است. آری کسانی که در راه وصول به محبوب استقامت دارند به مقتضای آیه شریفه (انّ الذین قالو ربّنا الله ثمّ استقاموا تتنزلّ علیهم الملائکه) ملائکه الله بر آنان نازل می‌شوند و مرحوم ملکی بحق یکی از آن افراد بود.^۱ در ارزش و ارجمندی آثار قلمی او همین بس که حضرت امام خمینی (ره) در کتاب معراج السالکین و صلوه العارفین مطالعه کتابهای او را به فرزند خود توصیه می‌کند و می‌فرماید (ای عزیز شیطان تو را وسوسه نکند و به آنچه داری قانع ننماید قدری حرکت کن و از صورت بی مغز و قشر بی لب تجاوز نما و ذمائم اخلاق خود را تحت مدافّه قرار بده فرضاً که از عرفا کسی را بزرگ نمی‌شناسی از علمای بزرگ معرفت و اخلاق، آنها را که پیش همه علما مسلمند پیروی کن و از علمای معاصر کتاب شیخ جلیل‌القدر عارف بالله حاجی میرزا جواد آقا (قدّس سرّه) را مطالعه نما شاید انشاءالله از این تأبی و تعسف خارج شوی. این شمع فروزان در یازدهم ذی‌الحجه ۱۳۴۳ هـ ق به دیار باقی شتافت و در مزار شیخان قم نزدیک مقبره میرزای قمی (ره) مدفون گردید، در سالیان تحصیل در قم بارها بزیارت مرقّد شریفش نائل شدم و امید داشتم روزی از آثار گرانقدرش خوشه چینی نمایم که این مهم با تدوین این اثر تا اندازه‌ای میسر گردید و ما را از این دریای بیکران همین خوشه چینی بس.

و اما شخصیت بزرگ امام خمینی (ره) در عین این که تمامی شجاعتها و بی‌باکیها در راه خدا در جانش تبلور پیدا کرده است ولی هیچ گاه از اذکار و نوافل و مستحبات غافل نمی‌ماند وقتی در حال قدم زدن تسبیح در دست گرفته و ذکر و زیارت می‌خواند امام روزانه چندین نوبت قرآن می‌خواند و ایشان در هر فرصت مناسبی که پیش می‌آمد قرآن تلاوت می‌نمود و معمولاً بعد از نماز صبح، قبل از ظهر و عصر و مغرب و عشاء و یا در فرصت دیگر مقید به این مستحب الهی بودند حتی در واپسین لحظات عمر فریضه الهی را در بیمارستان و بر روی تخت بیمارستان به آن حالت عجیب برپا می‌دارند و در شخصیت امام سخن چون مایی را گزافه گفتن است ولی همین بس که در

^۱- سیمای فرزادگان - رضا مختاری - انتشارات دارالحدیث قم - ص ۶۷-۶۳

صد سال اخیر یکی از جامع ترین شخصیت های اسلامی در بسیاری از آداب و علوم، اخلاق و عرفان بوده اند که زبان زد جهانیان گردید و کمتر شخصیتی چنین در عالم تشیع به ظهور رسیده است ما با خوشه چینی از اثر گرانقدر ایشان اقتدا به مرام و منش ایشان در عرصه نماز و بیاداری نماز را مغتنم شمردیم. و این اثر که با رویکردی نو و تلفیقی از آثار دو شخصیت گرانقدر بالا الهام گرفته با بهره گیری از نو روانشناختی و معرفت شناسی در عرصه معنویات خصوصاً نماز سعی در تفهیم معنای واقعی و امروزی نماز دارد تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

مؤلف

www.ketab.ir